

технологій, зокрема і при укладенні правочинів. Розробка та застосування на практиці електронних засобів ідентифікації може існувати лише за умови правового закріплення їх функціонування та правового захисту, які сьогодні в українському законодавстві не є досконалими та потребують доопрацювання та оновлення. Ці питання є особливо актуальними, зважаючи на новизну та необхідність врегулювання процесів встановлення (ідентифікації) особи, адже без даної стадії неможливим є укладення будь-якого правочину.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Блажівська Н.Є. Електронний правочин у цивільному праві України: моногр. – К.: Алерта, 2014. – 240 с.
2. Кулик Т.Ю. Особенности правового регулирования договоров, заключенных в электронной форме: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Ростов-на-Дону, 2007. – 144 с.
3. Татаркина К.П. Форма сделок в гражданском праве России: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Томск, 2009. – 241 с.

Сафончик Оксана Іванівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ДОГОВОРІВ В СФЕРІ ШЛЮБНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Договірне регулювання шлюбних відносин перш за все спрямоване на зміцнення інституту сім'ї, дозволяє більш повно враховувати інтереси кожного із учасників шлюбних правовідносин та правовідносин, подібних до шлюбних, зменшити кількість спорів і конфліктів між ними, а у разі припинення зазначених правовідносин і розподілу майна – вирішувати спори більш цивілізованим способом. Договірне регулювання шлюбних правовідносин має на меті диспозитивне регулювання шлюбних правовідносин. Аналізом літератури та сімейного законодавства встановлено, що шлюбні правовідносини можуть регулюватися укладеними правочинами між членами сім'ї споріднених між собою, зокрема, у випадку шлюбних правовідносин, правочинами та/або договорами між батьками і дітьми та між дружиною і чоловіком (ст. 9 СК України). Зазначене вказує на те, що між зазначеними учасниками шлюбних правовідносин можуть виникати сімейно-правові та шлюбно-правові договори. Разом з цим,

звертається увага на те, що у науковій літературі існують лише визначення поняття «сімейно-правові договори», до складу яких відносять поіменовані договори; не поіменовані договори; договори подружжя; договори між батьками і дітьми, договори між батьками щодо виховання дитини; договори між особами, які проживають разом однією сім'єю; тощо. Науковці визначають, що сімейно-правовими договорами – є договори щодо встановлення, зміни та припинення сімейних прав і обов'язків, укладені фізичними особами – членами сім'ї, які пов'язані між собою сімейними відносинами. При цьому, науковці, зокрема Ромовська З.В., Дзера О.В., Гопанчук О.В., Боднар Т.В., Кохановська О.В., Майданик Р.А. та інші, вважають, що до сімейно-правових договорів не слід відносити усі передбачені СК України договори. Свою позицію науковці пояснюють відмінністю суб'єктного складу та правової природи договорів. Погоджуючись з визначенням, слід звернути увагу на те, що дійсно ряд договорів, які укладаються між членами сім'ї та юридичними особами, а також органами опіки та піклування, хоч і направлені на захист та забезпечення інтересів сім'ї в тому числі дітей, не можна вважати сімейно-правовими договорами, так як в разі укладення договорів з органами опіки та піклування щодо утримання та виховання дитини, з юридичними особами щодо захисту прав дитини, подружжя, батьків, братів і сестер, тощо, ці органи опіки та піклування, та юридичні особи не набувають сімейних прав та обов'язків.

Для визначення поняття «шлюбно-правові» договори слід проаналізувати існуючу класифікацію сімейно-правових договорів, так як вже попередньо зверталась увага на те, що шлюбні правовідносини є вужчим ніж поняття сімейні правовідносини, що розрізняється суб'єктивним складом. Отже, при визначенні понять «шлюбно-правові» договори, також слід враховувати суб'єктивний склад та положення сімейного та цивільного законодавства України.

У науковій літературі надається класифікація сімейно-правових договорів за критерієм відносин врегульованих договорами. Так, договори розділяються на дві групи: договори направлені на регулювання сімейних відносин та закріплені у СК України та договори, які направлені на регулювання сімейних відносин, однак не закріплені СК України. Отже, якщо відносини між членами сім'ї, які укладають договір, не врегульовані СК України, то вони можуть відходити від закріплених законодавством правил та укласти договір регулювання сімейних відносин не врегульованих положеннями законодавства. Як приклад, до зазначених договорів можна віднести: договір про надання утримання незалежно від працездатності

одного з членів сім'ї, в тому числі подружжя (ст. 75 СК України); договір між нареченими щодо місця проведення шлюбної церемонії; договір між подружжям щодо забезпечення одночасного виходу у відпустку, організації спільної поїздки на відпочинок до іншої держави тощо.

Також, сімейно-правові договори у науковій літературі класифікуються за законодавчим визначенням. До таких договорів відносять: поіменовані та не поіменовані договори. До поіменованих договорів правники відносять усі договори між членами сім'ї, які передбачені СК України, а до непоіменованих, відносять усі договори, які укладаються в інтересах кожного з членів сім'ї та не суперечать положенням законодавства України, зокрема направлено на врегулювання сімейних правовідносин. Зазначена класифікація сімейно-правових договорів, як вважається, дуже схожа з попередньою класифікацією наданою за критерієм відносин врегульованих договорами, так як і у першому випадку так і другому випадку, сімейно-правові договори між суб'єктами сімейних відносин, в тому числі сімейних правовідносин поділяються на договори, які врегульовані та передбачені законодавством України та на договори, які не врегульовані положеннями законодавчих актів України.

Враховуючи викладене, з урахуванням та доцільністю надати окреме визначення «шлюбно-правові договори» пропонується надати класифікацію шлюбно-правових договорів за критерієм законодавчої визначеності відносин суб'єктів шлюбних правовідносин, які регулюються договорами:

- поіменовані шлюбні договори, направлені на регулювання шлюбних правовідносин, визначених та передбачених положеннями СК України;
- непоіменовані шлюбні договори, направлені на регулювання шлюбних правовідносин визначених суб'єктами цих правовідносин, однак непередбачених положеннями СК України.

У науковій літературі, також існує класифікація сімейно-правових договорів між членами сім'ї за суб'єктивним складом сім'ї. За вказаною класифікацією, правники акцентують увагу, що сімейно-правові договори можна розділити на наступні групи: договори подружжя; договори осіб, які проживають однією сім'єю; договори батьків щодо виховання та утримання дитини; договори між батьками та дітьми; договори родичів.

Крім того, до договорів подружжя відносяться: 1) договори між чоловіком та дружиною щодо їх майна (договір про відчуження частки спільного майна одного з подружжя на користь іншого ст. 64 СК України); договори щодо порядку користування майном (ст. 66 СК України); договори щодо розділу спільного майна дружини та чоловіка (ст. 69, ст. 70 СК

України); договори щодо виділення частки з спільного майна подружжя (ст. 69 СК України); 2) договори між чоловіком та дружиною щодо забезпечення надання (ст. 78 СК України) та припинення (ст. 89 СК України) права на утримання; 3) шлюбний договір (ст.ст. 92-103 СК України);

- до договорів укладених між суб'єктами, які проживають разом однією сім'єю, свої відносини не зареєстрували, тобто перебувають у фактичних шлюбних відносинах – конкубінаті, відносять: 1) договори визнання правового режиму спільного майна осіб, які перебувають у конкубінаті (ст. 74 СК України); 2) договори про припинення права на утримання одного з членів конкубінатного союзу (ч. 3 ст. 91, ст. 89 СК України);

- до договорів укладених між батьками щодо утримання та виховування дитини, відносять: 1) договори укладені між батьками, незалежно від того, чи проживають вони разом чи окремо після припинення шлюбних відносин, щодо визначення місця проживання дитини та врегулювання порядку виховання та надання належних умов проживання дитині тим з батьків, який проживатиме окремо (ч. 1 ст. 109 СК України); 2) договори між колишнім подружжям після припинення, розірвання шлюбу щодо розміру сплати аліментів на утримання дитини (ч. 2 ст. 109 СК України); 3) договори про забезпечення здійснення подружжям батьківських прав та обов'язків (ст. 157 СК України); 4) договори між колишнім подружжям, після розірвання шлюбу щодо сплати аліментів на дитину тому з подружжя, з ким проживає дитина (ст. 189 СК України); 5) договори між колишнім подружжям щодо припинення прав на аліменти на утримання дитини у зв'язку з тим, що один з колишнього подружжя, який сплачував аліменти на дитину придбав нерухоме майно на користь дитини (ст. 190 СК України);

- до договорів укладених між батьками та дітьми, науковці та законодавець відносять непоіменовані договори так як зазначені договори між батьками та дітьми у сімейному законодавстві України прямо невизначені;

- до договорів укладених між родичами, науковці та законодавець, також відносять, у більшості випадків, непоіменовані договори, так як сімейним законодавством України такі договори між родичами не передбачено.